

CLASS: VIII

DATE: 26/2/2024

MAX. MARKS: 40

TIME: 1:30 HOURS

सामान्य निर्देश : 1.सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

2. कृपया जाँच लें कि इस प्रश्न-पत्र में कुल 7 प्रश्न हैं ।

3. प्रश्न का उत्तर लिखने से पूर्व उसका क्रमांक अवश्य लिखा जाए ।

प्रश्न 1. निम्नलिखित गद्यांश को पढ़कर प्रश्नों के उत्तर संस्कृत में लिखिए ।

(4)

ग्रीष्मकालः सुखदस्य वसंतकालस्य पश्चात् आगच्छति । ग्रीष्मकाले सूर्यस्य आतपः प्रखरः वर्तते । मानवाः पशु-पक्षिणः वृक्षाः, पादपाः चापि प्रखर-तापेन व्याकुलाः भवन्ति । केचित् जनाः विहाराय पर्वतस्थलेषु गच्छन्ति । केचित् गृहे वातानुकूलितेषु कक्षेषु तिष्ठन्ति । नद्यः सरोवराः, तडागाः च शुष्यन्ति । सर्वत्र जलस्य अभावः दृश्यते । परं यदि ग्रीष्म-कालस्य प्रचंड तापः न स्यात् तर्हि मेघाः कथं भविष्यति । मेघान् विना कुतः वृष्टिः? ग्रीष्मकाले गुलमोहर-वृक्षेषु रक्तानि पुष्पाणि अतीव शोभन्ते ।

(क) ग्रीष्मकालः कस्य कालस्य पश्चात् आगच्छति ?

(ख) जनाः विहाराय कुत्र गच्छन्ति ?

(ग) ग्रीष्मकाले कस्य अभावः दृश्यते ?

(घ) ग्रीष्मकाले केषु वृक्षेषु रक्तानि पुष्पाणि शोभन्ते ?

प्रश्न 2.(अ) निम्नलिखित शब्दों के हिन्दी अर्थ लिखिए ।

(2)

(क) लवणम् (ख) भव्यः (ग) समयम् (घ) दृष्ट्वा

(ब) निम्नलिखित शब्दों के अर्थ संस्कृत में लिखिए ।

(2)

(क) अपना (ख) फटा-पुराना (ग) उठकर (घ) परछाई

प्रश्न 3.(अ) प्रकृति-प्रत्यय विच्छेद कीजिए ।

(2)

(क) स्थित्वा (ख) नत्वा (ग) अधिगम्य (घ) रक्षितुम्

(ब) प्रकृति-प्रत्यय संयोग कीजिए ।

(2)

(क) दा + तुमुन् (ख) पठ् + क्त्वा

(ग) वि + ज्ञा + ल्यप् (घ) क्रीड् + तुमुन्

(स) उपसर्ग लिखिए ।

(2)

(क) निर्गतः (ख) प्रणमति (ग) उपविशति (घ) उत्पतति

प्रश्न 4.(अ) रेखांकित शब्दों को शुद्ध करके वाक्यों को पुनः लिखिए । (2)

(क) सः शोभनं कार्यं कुर्वन्ति ।

(ख) सिंहाः मृगे प्रहरति ।

(ग) एकदा नृपः वनम् अगच्छन् ।

(घ) आवां बहिः आगमित्वा खेलावः ।

(ब) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक पद में दीजिए । (2)

(क) भृत्यः मुखं केन लिम्पति ?

(ख) प्रतिबिम्बं दृष्ट्वा भासुरकः किम् अकरोत् ?

(ग) भृत्यः पात्रम् केन बद्ध्वा कर्षति ?

(घ) एकदा कस्य वारः आसीत् ?

प्रश्न 5.(अ) हिन्दी अनुवाद कीजिए । (4)

(क) शशकः मार्गं एकं कूपम् अपश्यत् ।

(ख) यमुना हिमालयात् निर्गच्छति ।

(ग) धनिकः स्वभालं हस्तेन ताडयति ।

(घ) अहं गृहम् गत्वा पाठम् पठामि ।

(ब) संस्कृत अनुवाद कीजिए । (4)

(क) उसका एक मूर्ख नौकर था ।

(ख) बंदर बच्चों की नकल करता है ।

(ग) खरगोश शेर को कुएँ के पास ले गया ।

(घ) सभी जीव सुख से वन में रहते थे ।

प्रश्न 6.(अ) निम्नलिखित शब्दों का पद-परिचय दीजिए । (3)

(क) आपणात् (ख) शशकान् (ग) भृत्यस्य

(ब) निम्नलिखित वाक्यों का निर्देशानुसार लकार परिवर्तन करके वाक्यों को पुनः लिखिए । (1)

(क) अहं पठितुम् गच्छामि । (लङ्ग लकार)

(ख) सः मया सह क्रीडति । (लृट् लकार)

(स) निम्नलिखित वाक्यों को द्विवचन में परिवर्तित करके वाक्यों को पुनः लिखिए । (2)

(क) अहं नाटकं द्रष्टुम् इच्छामि ।

(ख) ते बुद्धि-प्रयोगं न कुर्वन्ति ।

प्रश्न 7. निम्नलिखित प्रश्नों के उचित विकल्प चुनकर उत्तर दीजिए।

(8)

(i) 'आगम्य' शब्द में कौन-सा प्रत्यय है?

(क) आ (ख) तुमन् (ग) क्त्वा (घ) ल्यप्

(ii) 'मञ्जूषायाम्' शब्द में विभक्ति और वचन बताए।

(क) तृतीया, बहुवचन (ख) सप्तमी, एकवचन

(ग) द्वितीया, एकवचन (घ) चतुर्थी, बहुवचन

(iii) सत्यम् _____ जयते।

(क) अपि (ख) किमर्थम् (ग) एव (घ) कदा

(iv) 'यूयं फलानि खादथ।' इस वाक्य का उचित द्विवचन रूप चुनिए।

(क) तौ फलौ खादथः। (ख) आवाम् फले खादावः।

(ग) युवाम् फले खादथः। (घ) युवाम् फलानि अखादताम्।

(v) 'प्राध्यापकः' शब्द में उपसर्ग बताइए।

(क) प्रा (ख) प्र (ग) परा (घ) अक

(vi) 'क्षिप्' धातु का अर्थ क्या है ?

(क) गिराना (ख) मारना (ग) भेजना (घ) फेंकना

(vii) सः भोजनं _____ कार्यालयं गच्छति।

(क) कर्तुम् (ख) कृत्वा (ग) खादितुम् (घ) पठित्वा

(viii) ते अपठन् _____ उत्तीर्णाः न अभवन्।

(क) परम् (ख) यदि (ग) एवम् (घ) किमर्थम्
